

findes en Artikel af Overlærer Olsen i Varde, der navnlig fremhæver, hvorledes Forholdene have været, men hvorledes de senere ere blevne aldeles ødelagte. Sagen var, at i Aarene fra 1820 til 1840 blev der i Vestjylland af Befolkningen drevet en Industri med Udvinning af Salt af Vandet fra Vesterhavet. Den maatte man opgive omtrent 1850, men saa kastede man sig over Kartoffeldyrkningen og Tilvirkning af Kartoffelmel og Stivelse. Denne Tilvirkning begyndte meget primitivt med Haandkraft, men da den indtil 1857 levede under en Beskyttelse af 3 Øre pr. Pund og fra den Tid, indtil den nuværende Toldlov traadte i Kraft, under en Beskyttelse af 2½ Øre pr. Pund Kartoffelmel, udviklede den sig ganske betydeligt; fra at blive drevet primitivt med Haandkraft, naaede man til at Kartofflerne blev formalede paa Møller, og det ærede 1. Medlem for Ribe Amt (Møller), hvis Fader, den daværende Ejer af Letbæk Mølle, er nævnt som en Mand, der i denne Henseende drev en ret stor Industri, vil jo kunne give nærmere Oplysninger i saa Henseende. Jeg skal ikke komme ind paa Enkelthederne i dette Tidsskrift, men det er der anført, at der er Gaarde, som have avlet fra 2000 til 2500 Td. Kartoffler, hvoraf der er udvundet 60—70,000 Pund Kartoffelmel, at et enkelt Sogn derovre har haft en Bruttoindtægt af 60—70,000 Kr., og at Nettofortjenesten i Forening med Arbejdsløn har udgjort 30—40,000 Kr. Det var jo mange Penge i de Tider; men denne Industri er nu fuldstændig tilintetgjort, og det er forunderligt, at det skete paa den Maade, at da Regeringen ved den nugældende Toldlovs Affattelse lod indhente Oplysninger ovre fra Vestjylland om, hvorledes Forholdet var, i hvilken Udstrækning Kartoffelavl blev drevet, og hvorledes Virksomheden formede sig, saa misforstod Befolkningen denne Forespørgsel, idet den befrygtede, at hvis det blev oplyst, at der var en ret betydelig Industri, saa vilde man gøre den til et nyt Skatteobjekt. Det havde efter Tidsskriftet til Følge, at man besvarede Forespørgslen med, at Virksomheden var uden videre Betydning, og da dette Svar kom tilbage, fandt man ikke Anledning til at opretholde den dagældende Told paa Kartoffelmel af 2½

Øre, og hele Industrien var dermed ødelagt til Gavn og Glæde for Tysklands Landbrug, som nu kan stryge det hele ind. Nu vil jeg henlede de ærede Medlemmers Opmærksomhed paa to Andragender, som foreligge. Der er Nr. 47, som er fra to Fabrikker derovre, og der er Nr. 51, som er fra 502 Dyrkere af Kartoffler i Egnen ved Holstebro. Deraf ville De se, hvorledes Forholdet er. Det ærede 1ste Medlem for 7de Kreds (Madsen-Mygdal) smiler ad disse Andragender, og det har man jo saa ofte Grund til. Men jeg synes egentlig, at netop de her nævnte have en saadan Betydning, at der virkelig er Grund til at tage Hensyn til dem, og jeg vilde ønske, ærede Medlemmer vilde gøre det. Det vilde glæde mig grumme meget. Jeg har ikke kunnet opdage, at der i det andet Ting er vist denne Sag synderlig Interesse, og det vilde derfor være saa meget mere glædeligt, om man kunde vække en saadan Interesse her i Tinget. Af det første af de paagældende Andragender fremgaar det, at den ene af Fabrikkerne, den største, den ved Holstebro, har kostet henved 200,000 Kr. at anlægge; men det har vist sig, at disse 200,000 Kr., efter at Omkostningerne ved Virksomheden ere afholdte, ikke give noget som helst til Forrentning af Anlægskapitalen, og Grunden er den, at det ikke har været muligt at tilvejebringe tilstrækkeligt Raamateriale. Saa fremgaar det af det andet Andragende, at Grunden til, at man ikke er kommen tilstrækkeligt frem med Raamaterialet, er den, at Fabrikkerne ikke have været i Stand til at betale en saadan Pris, at man kunde være tjent med at forcere Dyrkningen. Der er kun en Vej at gaa for at hæve disse to uheldige Forhold, nemlig at der kan gives en Beskyttelse i Form af en Told paa Kartoffelmel, hvorved Fabrikkerne blive i Stand til at betale en højere Pris for Kartofflerne, saa at det kan blive rentabelt for Landmændene at dyrke dem paa de magre, sandede Jorder. Nu ved jeg meget vel, at det første, man vil gøre, naturligvis er at sige: Vi ville ikke have nogen ny Beskyttelse; vi ville ikke have nogen ny Forbrugsskat. Men hvad drejer det hele sig om? Det drejer sig om maaske en lille Indtægt for Statskassen af det Kartoffelmel, som